

Trilogia de Madres

Creuem el riu Tet i dirigim-nos al nord-est, més enllà dels límits del Conflent, per endinsar-nos en el Capcir, una comarca petita, freda i misteriosa. En contrast amb el relleu del Conflent, el del Capcir esdevé suau. La vegetació és rica en espècies, amb aportacions atlàntiques, i els colors que adquireix el paisatge a la primavera són meravellosos. El massís de Madres, de morfologia arrodonida, n'és una bona mostra. Aquest circuit, una passejada llarga per carenes i altiplans dilatats, n'assoleix els tres cims més elevats. És ideal per fer a l'hivern amb raquetes o esquís.

Situació: Massís de Madres; comarques del Capcir, el Conflent, el Donasà (Arièja) i el País de Saut (Aude).

Accés: S'hi arriba per la carretera N-116 des de Montlluís, on agafem la D-118 en direcció a Formiguera. Després de l'embassament de Matamala ens desviem a la dreta per anar a la població homònima. Sense entrar-hi, agafem a la dreta una carretera asfaltada, però estreta, que es dirigeix a Censà i Oleta (indicadors). Quan som al proper coll de Creu, ens desviem a l'esquerra per una pista de terra, apta per a automòbils, que segueix de prop la carena del puig dels Agrellons i baixa al coll de Censà (3 km de pista), on deixem el vehicle. Si fem l'excursió a l'hivern és possible que no puguem circular ni per la carretera estreta ni per la pista a causa de la neu. Aleshores és preferible deixar el cotxe a Ral, després de Formiguera a la dreta, i aprofitar les drecceres que, pel bosc, eviten els revolts de la pista que puja al coll de Censà (1 h).

Desnivell acumulat: 947 m.

Altitud màxima: 2.469 m.

Temps total: 5 h 15'.

Consells: El circuit no té dificultats tècniques, però amb neu cal que portem piolet i grampons per travessar el clos Tort, ja que s'hi poden formar cornises.

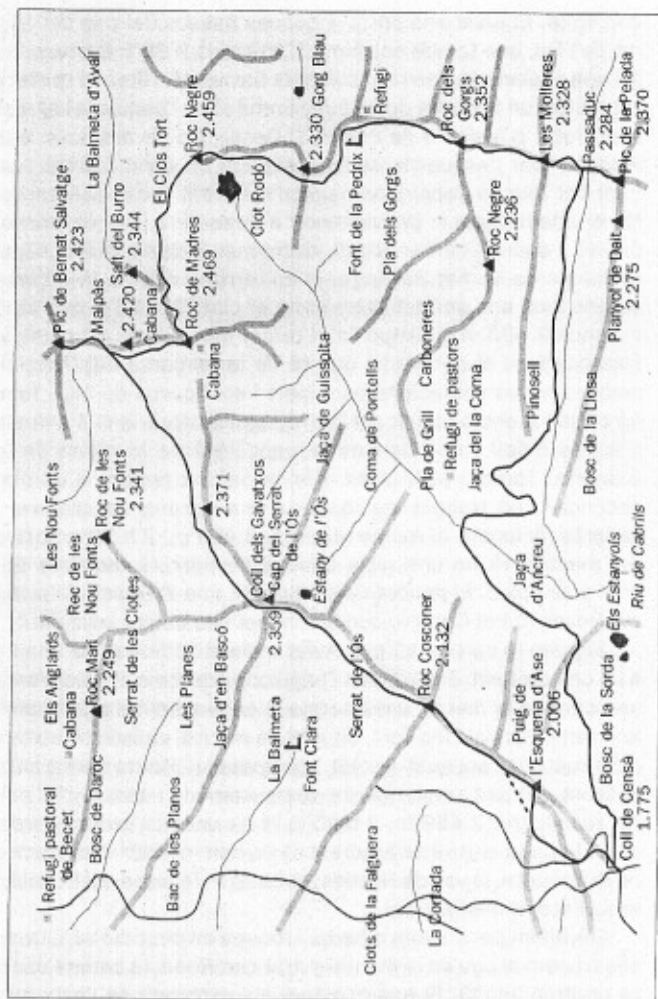
Allotjament:

- Alberg La Tutte. Tel. (0033) 468 044 021. Formiguera.
- Gîte La Dressere. Tel. (0033) 468 044 645. Formiguera.
- Refugi de Noedes o de la Pedrix. Lliure. 10 places. Xemenela i matalassos. Aigua a prop. En bon estat. Informació al tel. (0033) 468 545 638.

El coll de Censà (1.775 m), enmig d'una pineda de pi negre, és un nus de pistes: una va a Ral, una altra a Vilanova, una altra al coll de Creu —per on hem vingut—, una altra baixa al poble de Censà, una altra a les pastures de Pinosell —per on tornarem— i una darrera als clots de la Falguera. Hem de seguir aquesta, senyalitzada amb marques vermelles i grogues que corresponen al *Tour du Capcir*. A l'inici hi ha un indicador per anar al refugi de Becet i Esposolla. De pendent acusat, primer fa un revolt a l'esquerra i després un altre a la dreta. Podem evitar-los per dreces. La pista continua enfilat-se i voreja per l'esquerra l'emboscacat puig de l'Esquena d'Ase. Al cap de 10 minuts, quan la inclinació esdevé moderada i veiem clarament Ral i el pantà de Puigbalador, deixem la pista i agafem un camí marcat a la dreta, encara que hi trobem una creu del PR com a direcció equivocada. Si en passem de llarg podem anar per un altre camí també a la dreta, més costerut, que aprofita un contrafort que baixa del puig de l'Esquena d'Ase. D'una manera o d'una altra anem a parar a aquest contrafort i l'acabem seguint per la carena. Més amunt perd inclinació i es dilueix en clarianes amb pastures prop del cim del puig de l'Esquena d'Ase, una acumulació de blocs de roca, que podem vol-

Les roques del salt del Burro i la Balmeta d'Avall des del Malpàs

tar per l'esquerra, malgrat que és preferible acabar-hi d'arribar (2.006 m, 35'). Amb l'altre vessant força més dret, des d'aquí tenim una primera idea del sector sud del massís, on apreciem la fondalada de la coma de Pontells.

Baixem per l'esquerra a un ampli coll proper (1.991 m), amb prats, i continuem pel sender de l'àmplia carena, encara entre bosc. Noves clarianes amb bàlecs i ginebrons ens duen al roc Cosconer (2.132 m, 1 h), un esquei granític accessible a la dreta, amb vista més detallada de la coma de Pontells. La carena guanya inclinació al serrat de l'Os, on anem deixant el bosc enrere i comencem a dominar els matollars de ginebró i

boixerola. El camí ens porta a poques passes del cap del Serat de l'Ós, que també assolim (2.359 m, 1 h 35'). Darrere, de fet una esplanada, tenim el coll dels Gavatxos. Girem a la dreta i apreciem un contrast de relleu, gairebé pla a l'esquerra i agrest a la dreta, a la coma de Pontells. Després d'un avantcim que voregem per l'esquerra, sempre seguint un camí marcat (variant del *Tour du Capcir*), se'ns alça al davant el roc de Madres. No hi anem encara. Desviem-nos a l'esquerra, per un corriol definit, i anem a cercar el coll, anomenat Malpàs, que el separa del pic de Bernat Salvatge, ja en territori occità. Una curta pujada final ens permet atènyer-ne el cim (2 h 15'), que amb els seus 2.423 m d'altitud és el tercer més elevat del massís. Fixem-nos en el panorama que té de la comarca del Donasà, amb les seves poblacions principals i els boscos de faig. També crida l'atenció el salt del Burro, agulla calcària que sembla d'accés difícil i que domina la capçalera de la coma de la Balmeta. Tornem al Malpàs. Per la carena pugem a un cim secundari, on trobem les restes d'una cabana de pastors, i després fàcilment al roc de Madres (2.469 m, 2 h 30'), sostre del massís. Hi ha una altra cabana de pastors, aquesta útil com a aixopluc. El panorama és detallat cap al Capcir, la plana del Rosselló i el Canigó, que veiem pel seu caient conflentí.

Seguim la carena a l'est. Aviat esdevé accidentada i baixa a un coll profund. Entre blocs i esglaons granítics el camí cerca una canal a la dreta i unes cornises on ens hem d'ajudar amb les mans. Som al clos Tort, on si hi ha neu cal passar amb atenció i material adequat (piolet i grampons). Remuntem l'altre vessant del pas sense gaires complicacions i assolim el cim del roc Negre (2.459 m, 2 h 45'). Hi ha una fita grossa de pedres. Segona altitud de Madres, és un bon mirador dels boscos de la Roqueta, la vall de Noedes, el Canigó i la plana del Rosselló fins al litoral mediterrani.

Davallem per un llom d'herba i roques en direcció sud. Quan ens trobem al peu de la muntanya, al clot Rodó, la carena esdevé un gran altiplà. Si ens acostem als espadats de l'esquerra veurem els gorgs Estelat i Blau, a la vall de Noedes. El camí voreja un turonet amb pins negres i arriba fins a una cruïlla de senders (2.312 m, 3 h 10'), prop de la qual hi ha la font de la Pedrix i, més a l'esquerra, el refugi de Noedes, on puja un camí ample des de l'aparcament del coll de Portús, al profund vessant conflentí de Madres. Destaca més enllà el llegendari i emboscats mont Coronat. Si ens tornem a acostar a la cinglera descobrirem el gorg Negre o llac d'Évol, envoltat de bosc i llegendes. Per la dreta un altre sender, la mateixa variant del PR, baixa per la coma de Pontells al pla de Gril i els Estanyols; ens seria útil si volguéssim escurçar la ruta una mica en cas de mal temps inesperat.

Cim del roc de Madres, amb el pla dels Gorgs darrere

La carena s'eixampla encara més al pla dels Gorgs. Per pujada suau, assolim un petit cim a l'extrem de l'altiplà, el roc dels Gorgs (2.352 m, 3 h 25'), que també és un bon mirador del gorg Negre, i davallem posteriorment per lloms arrodonits esquistosos, voltant per l'esquerra un darrer cim, a Passaduc (2.284 m, 3 h 45'), coll entre la coma de Pontells i el torrent de la Mollera. Una costa inclinada, tot i que curta, ens separa del panoràmic cim del pic de la Pelada (2.370 m, 4 h). Dalt hi ha un petit repetidor i, com a curiositat però també prevenció, un avenc rodejat de pedres, atesa la configuració calcària d'aquesta muntanya. La vista és extraordinària a migjorn, on veiem l'amagada vall de les Garrotxes amb els seus pobles, l'Alt Conflent, les muntanyes de la Riberola i Carançà i el Canigó.

Tornem a Passaduc i seguim a l'esquerra un corriol que baixa ràpidament pel bosc. Proper al torrent, quan la inclinació se suavitza seguim un camí a la dreta que travessa el curs d'aigua i arriba a les pastures de Pinosell (1.891 m, 4 h 35'), on trobem arbres com la picea o el làrix —conífera de fulles caducifòlies—, portats dels Alps. A la tardor aquests darrers són inconfusibles, amb les seves tonalitats grogues. D'aquí surt una pista que passa a prop de la jaça de la Coma i el pla de Gril —on hi ha una altra cabana de pastors—, creua el riu de Cabrils i va als Estanyols (1.792 m, 5 h), dos petits estanys enmig del bosc a pocs minuts de la pista (indicador). La plàcida passejada per la mateixa pista, amb vistes dels cims principals del massís, esdevé un final excel·lent per a aquesta excursió de relleus amorosits i colors vius (5 h 15').